

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos CXXVI. — Izdan in razposlan 16. dne septembra 1915.

Vsebina: (Št. 267—269.) 267. Ukaz o prometu z lanom. — 268. Ukaz o poizvedbi zalog bombaža in bombaževih prej in o omejitvi podelovanja bombaža. — 269. Ukaz o poizvedbi zalog bombaževega blaga ter o omejitvah podelovanja in razpečavanja bombaževih prej in bombaževega blaga.

267.

Ukaz trgovinskega ministra v porazumu z udeleženi ministri z dne 15. septembra 1915. l.

o prometu z lanom.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274) se zaukazuje tako:

Ugotovitev pridelka lanu.

§ 1.

Da se ugotovi donos letošnjega pridelka lanu, ki ga je pričakovati, morajo občinski uradi popisati pridelane in kolikor moči natančno preceniti tiste množine negojenih, na zraku sušenih sirovih lanenih stebel brez semena, ki se pridelajo, in to v metrskih stotih.

Posledek tega popisovanja morajo občinski uradi najdalje do 30. dne septembra naznaniti političnim oblastvom I. stopnje, ki morajo o tem nemudoma poročati trgovinskemu ministru.

Naznanilna dolžnost.

§ 2.

Kdor izdeluje steblasto gradivo, da ga prodaja, je dolžen 30. dne vsakega mesca izročiti

izkaze o množinah dobljenih lanenih stebel in iz njih narejenem gotovem gradivu (lan in tulje) društvu avstrijskih predilcev lanu v Trutnovu, kateremu je naročeno sprejemati te izkaze.

Prvo naznanilo mora obsegati vse zaloge, naslednja naznanila pa se naj raztezajo le na tiste množine, ki so se dobile ali izdelale izza neposrednje prejšnjega naznanila, in na gotovo gradivo, narejeno iz njih.

§ 3.

Društvo predilcev lanu mora trgovinskemu ministru poročati, kar opazi glede zamujanja v § 2 ustanovljenih dolžnosti.

Ako bi se pokazalo, da je potrebno ogledati skladiške prostore ali drugačne naprave ali vpregledati knjige in dopisovanje, ukrene trgovinsko ministrstvo potrebno odredbo in določi kontrolni organ.

Prodajanje lanu. Prisilna ponudba. Najvišje cene.

§ 4.

Kdor izdeluje lanena stebila avstrijske provenijence, da jih prodaja, je dolžen vso dobljeno predilno gradivo (lan in tulje) nemudoma ponuditi osrednji skupljevalnici društva avstrijskih predilcev lanu v Trutnovu, da jih kupi, držé se nastopno imenovanih najvišjih cen. Isto dolžnost ima vsakdo,

ki ima izdelano gradivo lanu in tulja avstrijske provenijence za prodajne namene. Osrednja skupljevalnica ima vrhutega pravico na podstavi predloženih naznanil o zalogah pred ponudbo zahtevati lan in tulje po najvišjih cenah.

Osrednja skupljevalnica je dolžna o ponudbi — če mogoče, tudi na podstavi predloženih zanesljivih vzorcev — odločiti v 21 dneh in gradivo, ki ga je kupila, takoj prevzeti in v gotovini plačati.

Ako ponudniku v 21 dneh ne dojde odločba osrednje skupljevalnice, more razpolagati s to zalogo.

Ako osrednja skupljevalnica ne prevzame ponujenega lanu, plača vse stroške prevoza tja in nazaj, všteti zavarovalne stroške.

§ 5.

Kakor najvišje cene za blago, izdelano v Avstriji, na zraku sušeno, pripravno za vkladanje, se določajo:

za otreseni lan, goditev v vodi, I: 270 K za 100 kg

" " " " " " II: 220 " " 100 "

" " " " " " III: 180 " " 100 "

za mikani lan I. vrste, ki ga v predilnici ni treba več mikati: 270 K za 100 kg

za trti lan prima: 220 " " 100 "

" " " I. vrste: 200 " " 100 "

" " " II. " 180 " " 100 "

" " " III. " 160 " " 100 "

za trto predivo in tuljev lan:

I. vrsta: 120 K za 100 kg

II. " 90 " " 100 "

III. " 60 " " 100 "

za potirke, kolikor so pripravi za predenje lanu, 30 K za 100 kg.

Cene se umevajo brez omota, postavljeno na prevzemališče osrednje skupljevalnice, ako se pošilja naravnost predilnicam, postavljeno na postajo predilnice.

Za povezovalno gradivo se sme porabljeni le enakovreden lan.

Prepovedano je močiti blago, ki se izroča.

§ 6.

Za prevzemanje lanu po osrednji skupljevalnici ustanovi ta skupljevalnica za sedaj v Trutnovu,

Nemškem Brodu in v okolici Moravsko-Šumperski prevzemališča.

Odškodnino za lan, ki ga je prevzela osrednja skupljevalnica, naj določi, če ni dogovora z lepa, privzemši stranke, okrajno sodišče, v čigar okolišu je blago, v izvenspornem postopanju, zaslišavši izvedence.

V tem primeru mora osrednja skupljevalnica ob prevzetju začasno plačati v gotovini kupnino, ki jo je ponudila.

Odločba okrajnega sodišča se more v 8 dneh izpodbijati z rekurzom. Zoper odločbo II. stopnje ni dopusten nadaljen pravni pomoček.

V koliko mora plačati stroške postopanja ena izmed strank ali jih je deliti med strankami, odloči sodišče po svobodnem preudarku.

Dolžnost dobave se ne odlaga s sodnim postopanjem.

Kazenska določila.

§ 7.

Prodajati v § 5 imenovano gradivo po višji ceni nego po ustanovljenih najvišjih cenah je prepovedano. Kdor ravna zoper to prepoved, kdor posreduje pri kupčijah, ki se naj sklenejo po višji ceni, ali drugače sodeluje ob njih sklepu ali kdor se zakrivi drugačnega ravnanja zoper predpise tega ukaza, tega kaznujejo politična oblastva I. stopnje z denarnimi kaznimi do 5000 kron ali z zapornimi kaznimi do 6 mesecev, ako dejanja ne spadajo pod strožje kazensko določilo.

Sklepna določila.

§ 8.

Ta ukaz dobi moč z dnem, katerega se razglasi. Od tega dne počenši se smejo lanena stebela pridelka 1915 svobodno prodajati le avstrijskim teriščem, ki niso združena s predilnicami lanu. Prodajati jih drugim teriščem je vezano na porazumno pritrditev poljedelskega ministrstva in trgovinskega ministrstva; za prevoz je treba v tem primeru potrdila obeh osrednjih oblastev.

Hkratu izgubi moč § 1 ukaza z dne 30. julija 1915. l. (drž. zak. št. 219).

Hochenburger s. r.

Schuster s. r.

Zenker s. r.

Engel s. r.

268.**Ukaz trgovinskega ministra in ministra za deželno bran z dne 15. septembra 1915. l.****o poizvedbi zalog bombaža in bombaževih prej in o omejitvi podelovanja bombaža.**

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274) se zaukazuje tako:

§ 1.

Pod določila tega ukaza spadajo: bombaž, sirov, beljen in barvan, tako v izvirnih balah kakor tudi odprt in v vseh stopnjah podelovanja ter bombaževe preje vsake vrste, kolikor niso s tem ukazom določene posebne izjeme.

§ 2.

Effilochés in umetni bombaž (v zmislu ministrstvenega ukaza z dne 2. avgusta 1915. l. [drž. zak. št. 225]) ter bombaževi odpadki ne spadajo pod določila tega ukaza o poizvedbi zalog.

§ 3.

Kdor v § 1 oznamenjeno blago obrtniško porablja, podeluje, izdeluje ali hrani, je dolžen po naslednjih določilih naznaniti zaloge, ki so 30. dne septembra 1915. l. v njegovi posesti ali v njegovi hrambi, do najdalje 10. dne oktobra 1915. l. trgovinskemu ministrstvu po združenem avstrijskem in ogrskem središču za bombaž, na Dunaju, I., Maria TheresienstraÙe 32/34.

Pozneje je podajati to naznanilo po stanju 1. dne vsakega mesca do 11. dne dotičnega mesca.

Gradivo, ki je 30. dne septembra 1915. l. ali pozneje 1. dne mesca na prevozu, mora naznaniti prejemnik nemudoma po prihodu pošiljatve. Gradivo, ki je vloženo pri speditèrjih, ne naznanjaj speditèr, temveč tisti, ki ima pravico razpolaganja.

Oprošeni so dolžnosti naznanila tisti, kojih skupne zaloge so manjše nego 300 kg v vseh njihovih skladiščih, oziroma obratovališčih skupaj.

Naznanila se morajo podajati edinole na uradnih listih, ki se dobivajo po središču za

bombaž in ki jih je izpolniti v vseh razpredelkih na podstavi posebnih, iz teh listkov razvidnih določil.

Za zaloge, ki so v posesti c. kr. državnih železnic, veljajo posebna določila.

§ 4.

Mešati, beliti, barvati, presti in drugače podelovati bombaž sam ali s katerimikoli drugimi predivi je od 20. dne septembra 1915. l. od 6. ure zjutraj naprej dovoljeno le toliko, kolikor so iz tega narejeni izdelki neposrednje ali posrednje potrebni, da se izpolné naročila vojaške uprave ali c. kr. ali kralj. ogrskega oblastva ali da se proizvajajo reči, kojih izdelovanje je dopustno po priloženem seznamku.

To porabo je dokazati trgovinskemu ministrstvu po središču za bombaž takole:

a) Za izdelke, ki služijo, da se izpolné naročila vojaške uprave ali c. kr. ali kralj. ogrskega oblastva tako, da poda neposrednji dobavitelj tega oblastva namesto prisege v dveh izvodih izjavo o namenu porabe teh izdelkov. Ako se ne dobivajo od neposrednjega vojnega dobavitelja samega, morajo to izjavo tudi izpolniti in podpisati vse firme, ki so udeležene na dobavi.

b) Za reči, pripuščene v izdelovanje po priloženem seznamku, s potrdilom središča za bombaž.

Dovoljeno je brez nadaljnega dokaza porabljati bombaževe preje za izdelovanje vrvic za vretena in bombaževih vrvi za svoj obrat.

§ 5.

Predilnice bombaža ter sirovi bombaž podelujoče predilnice odpadkov in vigonjske volne smejo v času od 20. dne septembra do 5. dne oktobra 1915. l. nadaljevati izdelovanje brez ozira na porabljanje prej, toda z omejitvijo, da ves izdelek v tej dobi, brez ozira na namen porabljanja prej, ne sme znašati več nego eno tretjino polnega izdelka. Za polni izdelek se smatra za imenovane predilnice tisto število vretenskih ur, ki se podaja iz množenja za obrat sposobnih predilnih vreten s številko 140. Predilnice se smejo torej v dobi od 20. dne septembra do 5. dne oktobra 1915. l. obratovati le tretji del tako ovedenih vretenskih ur.

Po 5. dnevu oktobra 1915. l. spadajo tudi v tem paragrafu imenovani obrati pod obča določila § 4.

§ 6.

Od omejitve podelovanja (§§ 4 in 5) so izvzete tiste množine beljenega ali barvanega bombaža v vseh stopnjah podelovanja, ki so bile 20. dne septembra 1915. l. že beljene ali barvane ali so se belile ali barvale.

Za poljubno porabljanje se prepušča bombaž podelujočim obratom, izvzemši predilnice bombaža in sirovi bombaž podelujoče predilnice odpadkov in vigonske volne, 10 odstotkov lastne zaloge bombaža, kar je je ob poizvedbi zaloge 30. dne septembra, toda najmanj 1000 kg in največ 5000 kg.

Prav tako ne spada pod določila ukaza o podelovanju bombaž, ki se je po 1. dnevu septembra 1915. l. uvozil iz inozemstva v avstrijsko-ogrsko carinsko ozemlje.

§ 7.

Trgovinsko ministrstvo more iz razlogov javnega interesa dovoliti izjeme od določil o omejitvi podelovanja. Dotične prošnje je vlagati po središču za bombaž.

§ 8.

Da se zagotovi izpolnjevanje določil tega ukaza, more trgovinsko ministrstvo postaviti posebne kontrolne organe, ki imajo vsakčas pristop do vseh obratov, ki se jih tiče ukaz, in katerim je na zahtevanje dovoljevati vpogled v vse poslovne knjige, dopisovanje in druge zapiske.

§ 9.

Prestopke tega ukaza in vsako sodelovanje ob preprečenju dolžnosti, ustanovljenih v tem ukazu, kaznujejo politična oblastva prve stopnje z denarnimi kaznimi do 5000 kron ali z zapornimi kaznimi do 6 mesecev, ako ne spadajo pod strožje kazensko določilo.

§ 10.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Georgi s. r.

Schuster s. r.

Seznamek

reči, za katere se smejo izdelovati bombaževe preje v zmislu § 4 razen tega, da se izpolné naročila vojaške uprave.

1. Sukanci za šivanje;
2. preje (niti) za pletenje in kvačkanje;
3. bombažovo blago za izdelovanje vreč za žito, moko, cukar, gnojila in sol.

269.

Ukaz trgovinskega ministra in ministra za deželno bran z dne 15. septembra 1915. l.

o poizvedbi zalog bombaževega blaga ter o omejitvah podelovanja in razpečevanja bombaževih prej in bombaževega blaga.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274) se zaukazuje tako:

Poizvedba zaloge.

§ 1.

Poizvedbi zalog so podvržene tkanine in na stanu delano blago, ki so narejene iz bombaževih prej samih ali mešanih z lanenimi prejami, in sicer:

- a) bombažovo blago po predpisu vojaške uprave;
- b) drugo bombažovo blago, pri katerem so porabljene preje pod št. 60 angleško, izvzemši blago za pohištvo in zastore, gardine, čipke, tule in vezenine;
- c) gotovo moško perilo, iz bombaža pleteno, na stanu delano ali narejeno iz bombaževih tkanin ali na stanu delanega blaga;
- d) druge za vojaške namene služeče, iz bombaževega blaga konfekcionirane reči (n. pr. uniforme, posteljne stvari, nahrbtniki, krušne torbe, police za šotore, branila za tilnik, trebušni pasovi, bašliki itd.) v vseh stopnjah podelovanja;
- e) sirova in beljena bombaževa vata in druge iz bombaža narejene zdravstvene reči.

Poizvedbi zalog je nadalje podvrženo gotovo moško perilo iz polvolne ali čiste volne delano

na stanu ali pleteno ali narejeno iz polvolnenih, oziroma volnenih tkanin in na stanu delanega blaga.

§ 2.

Osebe, firme, društva in avtonomne korporacije, ki obrtniško ali za občekoristne namene izdelujejo, porabljajo, podelujejo ali hranijo v § 1 oznamenjene predmete, so dolžna po naslednjih določenih naznaniti zaloge, ki so 30. dne septembra 1915. l. v njihovi posesti ali v njihovi hrambi, do najdalje 8. dne oktobra trgovinskemu ministrstvu po združenem avstrijskem in ogrskem središču za bombaž na Dunaju, I., Maria Theresienstraße 32/34.

Blago, ki je 30. dne septembra na prevozu, mora naznaniti prejemnik nemudoma po prihodu pošiljatve. Blago, ki je vloženo pri speditérjih, ne naznanjaj speditér, temveč tisti, ki ima pravico razpolaganja.

Kdor ima gledé predmetov, navedenih v § 1, neposrednja dobavna naročila sè strani c. in kr. vojnega ministrstva, c. kr. ministrstva za deželno bran ali kraljevega ogrskega ministrstva za deželno bran, je, nekraté naznanilne dolžnosti, zavezan naznaniti po meri (številu kosov) in prilični teži tiste množine, ki jih je 30. dne septembra še dolžan dobaviti. Da jih je treba še dobaviti, veljajo v zmislu tega ukaza tiste množine, ki jih dobavitelj 30. dne septembra 1915. l. še ni izročil prevoznemu zavodu, da jih odpravi naročajočemu oblastvu.

Naznanila se morajo podajati edinole na uradnih listih, ki se dobivajo od središča za bombaž in ki jih je natančno izpolniti v vseh razpredelkih.

Oproščeni so dolžnosti naznanila tisti, kojih skupne zaloge v vseh njihovih obratovališčih ali skladiščih skupaj so manjše nego 5000 metrov blaga, ki ga je naznaniti, ali 500 kosov konfekcioniranih predmetov, ako so zaloge iz različnih vrst, ali 1000 metrov, oziroma 300 kosov, ako so zaloge iz ene vrste.

Nadalje so naznanilne dolžnosti oproščeni kupčevalci na drobno in krošnjariji, v kojih opravi nem obratu se pretežno reže in prodaja v § 1 oznamenjeno blago ali se prodaja pri konfekcioniranih predmetih po kosih.

Za zaloge, ki so v posesti c. kr. državnih železnic, veljajo posebna določila.

Omejitve podelovanja in prodajanja.

§ 3.

Od 20. dne septembra 1915. l. se smejo bombaževe preje pod št. 60 angl. same ali v zvezi z drugimi prejami podelovati le za take predmete, ki niso prepovedani po priloženem seznamku.

Toda narejati po tem seznamku prepovedane predmete je po 20. dnevu septembra 1915. l. dovoljeno toliko, kolikor je potrebno,

1. da se izpolné neposrednja ali posrednja naročila vojaške uprave ali c. kr. ali kralj. ogrskega oblastva,

2. da se podelajo nastopno oznamenjene množine prej:

- a) sirovih snutkovih prej, ki so gotove 20. dne septembra 1915. l. na valjarjih za navijanje snutkov ali na zadnjih vrtilih v tkalnih obratih, izvzemši preje nad št. 16 in pod št. 22 angl.;
- b) da se podelajo že navite preje, ki so 20. dne septembra 1915. l. v zalogi v obratih za delanje na stanu;
- c) že za fabrikacijo pripravljenih prej, ki so 20. dne septembra v zalogi v fabrikah tulov, gardin in čipk;
- d) beljenih, barvanih ali merceriziranih snutkovih ali volkovih prej, kolikor so bile te preje 20. dne septembra 1915. l. beljene, barvane ali mercerizirane ali so se ta dan belile, barvale ali mercerizirale.

Kdor se hoče poslužiti pod a) do d) omenjenega dovoljenja, mora to naznaniti s posebno zglasilnico, ki jo je dobiti od središča za bombaž in jo vrniti temu središču, ko so se natančno izpolnili vsi razpredelki.

§ 4.

Zaloge sirovih navadnih prej nad št. 16 in pod št. 22 angl., kar jih je 20. dne septembra 1915. l., so smejo porabljati le neposrednje ali posrednje, da se izpolné naročila vojaške uprave ali cesarskega-kraljevega ali kraljevega ogrskega oblastva ali da se delajo normalne vojaške sorte.

Sirovo blago, ki je narejeno iz navadnih prej nad št. 16 in pod št. 22 angl., se sme porabljati le neposrednje ali posrednje, da se izpolné naročila vojaške uprave ali cesarskega-kraljevega

ali kraljevega ogrskega oblastva ali da se delajo konfekcionirane vojaške sorte.

To porabljanje prejomenjenih prej in sirovega blaga je dokazati s posebno zglasilnico, ki jo je dobiti od središča za bombaž in jo vrniti temu središču, ko so se natančno izpolnili vsi razpredelki.

Vsako drugo podelovanje, prodajanje ali izročanje teh prej in tega blaga je dopustno le na podstavi posebnega dovoljenja trgovinskega ministrstva, ki ga je izprositi po središču za bombaž.

§ 5.

Od določil § 3 ostane izvzeto podelovanje prej in porabljanje blaga, ki se je po 1. dnevu septembra 1915. l. uvozilo iz inozemstva v avstrijsko-ogrsko carinsko ozemlje ali ki je narejeno iz bombaža, ki se je uvozil po tem roku, kolikor je uvoz po tem roku dokazan z zglasilom, ki je opremljeno z voznimi listi in fakturami, in ki ga je podati trgovinskemu ministrstvu po središču za bombaž.

Središče za bombaž izda o vsaki redni pri-
glasitvi potrdilo, ki ga je hraniti kakor dokaz za svobodno porabljanje takih prej in takega blaga in ga pokazati kontrolnim organom.

§ 6.

Trgovinsko ministrstvo more iz razlogov javnega interesa dovoliti izjeme od omejitev izdelovanja, ki so v tem ukazu. Dotične prošnje je vlagati po središču za bombaž.

Sklepna določila.

§ 7.

Da se zagotovi izpolnjevanje določil tega ukaza, more trgovinsko ministrstvo postaviti posebne kontrolne organe, ki imajo vsakčas pristop do vseh obratov, ki se jih tiče ukaz, in katerim je na zahtevanje dovoljevati vpogled v vse poslovne knjige, dopisovanje in druge zapiske.

§ 8.

Prestopke tega ukaza in vsako sodelovanje ob prepričenju dolžnosti, ustanovljenih v tem ukazu, kaznujejo politična oblastva prve stopnje

z denarnimi kaznimi do 5000 kron ali z zapornimi kaznimi do šest mesecev, ako ne spadajo pod strožje kazensko določilo.

§ 9.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Georgi s. r.

Schuster s. r.

Seznamek

bombaževega blaga, čigar izdelovanje je prepovedano v zmislu § 3 ministrstvenega ukaza z dne 15. septembra 1915. l. (drž. zak. št. 269).

1. Blago za domače in namizno perilo, n. pr.: namizne oprave in namizne prte, servijete, brisače in blago za brisače v kosu, kuhinjske rute, rute za brisanje, rute prašnice, blago za drganje (frotiranje), inlets, sirove in barvene, sipkovine itd.

2. Nastopno imenovano blago za oblačila, in sicer: vezeninsko blago, filets, tuli, blago za tančice, frottees in velvets za oblačila, peluches, baržuni, čipke in rese.

3. Blago za notranjo opravo: gradl za žimnice in trojniki, blago za oblaganje sten, tapetarsko blago, blago za pohištvo (tudi peluche za pohištvo, blago za tekače in preproge), namizna in druga pogrinjala, blago za zastore vsake vrste, krznasto blago, kretoni, blago za kovčege, knjigovezniško blago in gardine.

4. Blago za tehniške reči: vrvi, konopci, vrvice, blago za cevi, rute za valjarje, ožemala.

5. Trakovi, bortice, pasovi, predmeti za obšivanje in pozamenterija.

6. Na stanu delano blago vsake vrste, izvzemši nogavice in obujke.

Prepovedano je nadalje izdelovanje bombaževega blaga, ki služi enakim namenom kakor pod 1 do 4 navedeno blago in ki ga je v bistvenem smatrati za enakovredno, ako tudi prihaja v trgovino z drugimi oznamenili.

Prepoved se ne razteza na blago, oznamenjeno pod 1 do 6, kolikor je potrebno, da se izpolné neposrednja ali posrednja naročila vojaške uprave ali cesarskega-kraljevega ali kraljevega ogrskega oblastva.

Prepoved se nadalje ne razteza na izdelovanje vrvi in vrvic za lastni obrat brez ozira na številke preje, uporabljene za to.